

NIEUWSBRIEF

Nummer 29 - Juni 2013

Stichting Familie Archief Cleveringa

Jeugdherinneringen uit Groningen van Corry Cleveringa (1891-1981) (Deel 2)

Door Cornelia Quist

Deel 2 van de jeugdherinneringen van Cornelia Johanna Jacoba (Corry) Cleveringa van haar geboortehuis en haar leven in Groningen rond de eeuwwisseling van de 20ste eeuw.

Notaris

Achter in het Groningse huis Cleveringa kwam je met een trap naar beneden in het kantorengedeelte van notaris Petrus Cleveringa, Corry's vader. Zijn werkkamer keek uit op de tuin. In het *bijkantoor* verbleven zijn klerken, die op hoge stoeltjes achter een hoog bureau zaten te werken. Tussen de kantoren hing de telefoon. Corry schrijft: *Overal om je heen tegen de muur waren blikken dozen vol stukken en aktes opgeborgen. Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, benauwde dit bezit hem* (haar vader) *zeer, zodat hij overspannen werd en een tijd rust moest nemen.*

Corry beschrijft ook dat haar vader één keer per week naar de Herensociëteit aan de Grote Markt ging, waar hij met zijn vrienden *whiste* (kaartspel) en de *plaatselijke en politieke aangelegenheden besprak*.

Kelderbewoners

Naast de trap naar de kantoren was een voedselkelder waar *de potten met wintergroenten in 't zout stonden, 't Keulse potje met lekkere grasboter van de koe, de bakken fruit...* Het was de kelder waarin Corry's moeder *dagelijks rondscharrelde*. Tijdens de zwangerschap van haar oudste

zoon Ru(dolph Pabus¹), is ze van de keldertrap gevallen, waardoor er complicaties optraden bij de bevalling.

Dan was er nog een tweede kelder, waarin een safe voor waardevolle stukken en een wijnkelder.

Er blijken in deze kelders ook mensen gewoond te hebben. Corry beschrijft deze *kelderbewoners* als een schoenmaker, van wie twee kindertjes waren gestorven, en een klokkenmaker die de huur betaalde met hangklokken en waarmee het huis mee vol kwam te hangen. Later kwam er ene Vrouw Kubbinga wonen, die er een snoepwinkeltje had. Corry schrijft: *Speelden we in mijn slaapkamer en wilden we snoep, dan schoven we het raam open en riepen Vrouw Kubbinga voor 1 cent veterdrop ! En genoeglijk dik mens kwam te voorschijn en hielp ons eraan. Haar zoon werd later een beroemde tenorzanger². Zijn wiegje heeft in onze kelder gestaan.*

Speelplekjes

Er waren twee zolders die met een grote wenteltrap vanuit de gang konden worden bereikt. Op deze zolders waren een logeerkamer en de kamers van de dienstbodes. Maar vooral waren

hier veel spannende speelplekjes voor de kleine Corry en haar vriendinnetjes Netje en Lizzy³. En er werd kattenkwaad uitgehaald. Corry schrijft: *Ook was er een openstaande deur met catrol, waaruit we de voorbijgangers bekogelden of een beurs aan een draadje lieten zakken die we dan plots optrokken als de mensen het wilden pakken.*

Typische Groningers

Naast het huis van de Cleveringa's was het effectenkantoor van Tichelaar, twee neven van Corry.

Rechts het geboortehuis van Corry Cleveringa aan de Oude Ebbingestraat 39, hoek Jacobijnerstraat. Voor was het woonhuis en achter het notaris kantoor van vader Petrus Cleveringa. Links voormalig effectenkantoor van Tichelaar (foto 2010).

Corry beschrijft haar neven als *typische Groningers, degelijk, bekrompen en vriendelijk. Ik bracht er met mijn Moeder*

¹ Corry's broer Rudolph Pabus Cleveringa (1887-1972) is rechtsgeleerde geworden en President van het Gerechtshof in Leeuwarden geweest en grootvader van de secretaris.

² Hendrikus Andreas Kubbinga

³ Lizzy van Nievelt-Mulder en Netje Boelmans Ter Spill – Van Haften.

geregeld een bezoekje. Aan de andere kant van de Jacobijnerstraat was het huis van mevrouw de Marees van Swinderen, wiens zoon Gezant (ambassadeur) was in Engeland en die met een Amerikaanse was getrouwd⁴. Iets wat Corry zeer fascineerde. Mevrouw van Swinderen kuurde elke zomer in Wiesbaden en als ze terug kwam *werd ik altijd geroepen en kreeg ik een alleraardigst souvenirje van de reis. Ze zat altijd zeer gesoigneerd in de bovenkamer tussen allerlei snuisterijen en serveerde heerlijke thee.*

Strooptochten

Corry vindt er genoeg in om te schrijven over de vele *strooptochten* van haar met met haar vriendinnetjes Lizzy en Netje. *Op onze strooptochten renden we altijd naar ons huis om aan de vervolgers te ontkomen. De achterdeur stond altijd open vanwege het notariskantoor. Dan holden we de trap op mijn slaapkamer binnen en deden de deur op slot.*

Een keer zijn ze in handen gevallen van de koster van de Nieuwe Kerk en werd Corry's vader, notaris Cleveringa, er bij gehaald. *We hadden wenteltrappen in de pilaren naar boven ontdekt en van daaruit klauterden we naar de balken op de hoogte van het uurwerk van de klok. De koster kreeg ons in de gaten.*

Als het mooi weer was trokken de meiden naar de weilanden vlak buiten de stad en verjoegen koeien en sprongen over slootjes. *Menig boer achtervolgde ons, aldus Corry. Hun strooptochten gingen zelfs helemaal tot het Sterrebos aan de Hereweg, dat een behoorlijk eind lopen was.*

Lovers

⁴ Zie [http://nl.wikipedia.org/wiki/Reneke_de_Marees_van_Swinderen_\(1860-1955\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Reneke_de_Marees_van_Swinderen_(1860-1955))

Na haar kindertijd volgde Corry Cleveringa de meisjes-HBS, samen met haar vriendinnen. Hun *strooptochten* staakten ze en zij werden lid van de tennisclub 'Inter Nos' en later 'Sla Raak'.

Cornelia Johanna Jacoba Cleveringa (Corry),

geboren 9 mei 1891 te Groningen, overleden op 5 juni 1981 te Arnhem.

Vader Petrus Cleveringa,

geboren 15 november 1853 te Huize Fivelzigt te Uitwierda (Appingedam) en gestorven op 18 oktober 1922 te Groningen (begraven Noorder Begraafplaats, Groningen),

Moeder Swaantina Jacoba Waalkens,

geboren 15 januari 1861 te Niewolda en overleden op 27 maart 18 oktober 1922 te Apeldoorn (begraven bij haar echtgenoot te Groningen).

Broer Rudolph Pabus (Ru), geboren in 1887 en overleden in 1972 .

Getrouwd met Marinus (Mien) Heijbroek, geboren 19 juni 1888 te Rotterdam en overleden 29 augustus 1960 te Oosterbeek. Hij is de zoon van Marinus Hendrikus Heijbroek (Amsterdam 1850 - ?) en Tjadina Jeannette Stheeman (Winschoten, 1855-1930).

Kinderen Johanna Jacoba (Tija), Marinus Henri (Hans), Jan Daniel (Daan), Jeannette Tjadine (Netje), Eleonore (Noortje). Allen zijn inmiddels overleden

Na de HBS ging Corry naar kostschool in Montreux om goed Frans te leren.

Terug in Groningen genoot zij van menig studentenfeest in de vriendenkring van haar broer Ru. Ze schrijft dat er *vele lovers* op

het terrein kwamen, maar *geen beviel me of durfde ik mee in zee te gaan.* Op een gegeven moment neemt ze het besluit om colleges biologie te gaan volgen aan de universiteit en dat boeide haar erg. Ze zou *professor van Bemmelen⁵ gaan helpen met zijn vlinders,* toen ze Marinus Heijbroek ontmoette. Hij werd de liefde van haar leven. In haar jeugdherinneringen beschrijft ze hoe ze hem opwachtte achter het zijraam van het ouderlijk huis en dan *gaf ik een gillette van blijdschap en straalde van geluk, als ik een lange figuur met fladderende cape, kraakwitte handschoenen en een lachende mond vol witte tanden naar mij toe zag vliegen...Dan vloog hij de stoep in twee stappen op. De grote voordeur met koperen klopper ging vanzelf open en twee gelukkige mensen vonden elkaar.*

De Valkenburg

Een jaar na hun ontmoeting, op 15 juni 1917, trouwt Corry Cleveringa met haar geliefde Marinus Heijbroek, 1ste luitenant en later pedagogisch consulent. Corry's ouders overlijden beiden in 1922 en ze erft een aanzienlijk kapitaal en land in Groningen⁶. Deze erfenis stelt het echtpaar in staat om de buitenplaats de Valkenburg in Oosterbeek (Renkum) te kopen, waar zij met hun vijf kinderen een boeiend en gelukkig leven opbouwden. Veel van de inrichting van Corry's ouderlijk huis aan de Oude Ebbingestraat, inclusief het beschilderde plafond uit de vestibule is in de Valkenburg terecht gekomen en gaf het huis nog meer grandeur. Toch ademde het huis altijd een

⁵ Zie <http://www.historici.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/Itemata/bwn5/bemmelen>

⁶ zie hfs 20, 21, 22 van het boek 'Een Groninger Familie' van Piet Cleveringa.

gemoedelijke sfeer uit en stond het echtpaar Heijbroek-Cleveringa bekend om hun gastvrijheid.⁷

Corry Heijbroek-Cleveringa met haar jongste dochter Eleonore (1928-1982), mijn moeder.

Het land in Groningen, dat Corry Cleveringa had geërfd is na haar overlijden in 1981 verkocht door haar kinderen. De Cleveringa familiestukken zijn voor een gedeelte geschonken aan het Groninger Museum. Het portret van Generaal Lewe van Aduard hangt nu in het museum de Menkemaborg in Uithuizen en het beschilderde plafond uit de vestibule van het Groninger huis is te vinden in het Gemeentehuis van Zutphen.

⁷ Het huis en de familie hebben ook een historische rol gespeeld in WO II. Hier over hoop ik later nog eens te schrijven voor de nieuwsbrief aan de hand van de memoires van Corry's echtgenoot Marinus Heijbroek, zoon Daan en dochter Netje Heijbroek.

Corry Cleveringa (oma "Joejoe") in de Valkenburg met portret van Generaal Lewe van Aduard (foto 1964)

Bestuurswisseling

Na vele jaren in het bestuur van de Stichting gezeten te hebben, heeft Otto Vos besloten het bestuur te verlaten en zijn zoon Pabus Vos voorgesteld als zijn opvolger. Het Bestuur dankt Otto voor zijn vele bijdragen en verwelkomt Pabus hartelijk als nieuw bestuurslid.

Verslag familiedag 2013

Al tijdig vóór het afgesproken uur druppelden verschillende deelnemers binnen in de mooie restauratie van station Groningen om alvast een kopje koffie te drinken. We troffen de anderen op het perron en liepen naar de gereedstaande bus van Arriva. Het ging linea recta naar Zuidwolde, waar de heer Tamminga van de firma Mense Ruiters, orgelbouwers en -restaurateurs, ons stap voor stap door de werkplaats voerde en uitleg gaf over het proces van vormen en repareren van orgelpijpen en de constructie van het vernuftige binnenwerk van het orgel. Zo worden bv. touwtjes gebruikt in plaats van ijzeren scharnieren die gesmeerd zouden moeten worden en herhaaldelijk inwendige restauratie zouden vereisen. Het is van belang om de goede houtsoort te vinden, bij het toepassen van het lood en tin om de juiste resonantie te bereiken en bij dit alles rekening te houden met de invloed die tegenwoordig van de verwarming in de kerk uitgaat.

Momenteel heeft men de orgels van borg Ezinge (Moreau ± 1750) en borg Lellens (Freytag) onder handen. De liefde en zorgvuldigheid die uit de demonstratie sprak, staan borg voor het behoud van deze Groninger juweeltjes.

De bouwgeschiedenis van de uit de 11^e eeuw stammende kerk van Zuidwolde verhaalt van diverse verbouwingen en restauraties; de ronde bank in het koor gaf ons – na een kopje koffie in de consistoriekamer – een goede plaats om de demonstratie en het spel van de organist van het in 2010 gerestaureerde Lohman-orgel te volgen.

Bij het naastgelegen "Moeke Vaatstra" stond een welvoorziene koffietafel klaar. We bespraken enkele plannen voor onze familiestichting die aankoerst op haar 20 jarig bestaan. In de afgelopen jaren hebben we veel archiefmateriaal verzameld.

Onderzoek naar naamverwantschap heeft ertoe geleid dat nieuwe belangstellenden zijn aangetreden. Zo mochten we Haro en Anneke Clevering-Meyer uit Onstwedde verwelkomen. We willen onderlinge contacten vergemakkelijken, via berichten in de Nieuwsbrief en misschien een website? In elk geval beginnen we op dit moment met een rondje "voorstellen" waarin ieder zijn band met de familie en zijn interesses en activiteiten vertelt. Van Zuidwolde ging het naar Westeremden. De Andreaskerk stammend uit de 13^e eeuw staat op het hoogste punt van het in oorsprong ronde wierdedorp en kijkt statig uit over de lager gelegen weem. In de loop der tijden is er veel gerestaureerd aan kerk en weem tot deze laatste begin 20ste eeuw een complete bouwval was geworden en gesloopt werd.

De nieuwe pastorie voldeed niet en in de tachtiger jaren vond herbouw door kunstschilder Henk Helmantel plaats op basis van vondsten van oude fundering / stenen en overige bouwmaterialen. De boerenschuur

werd omgetoverd tot een prachtige expositieruimte.

Na een inleiding door mevrouw Helmantel bezichtigden we de mooie collectie figuratieve schilderijen, toefden nog even in de tuin of wandelden over het kerkhof en vonden daar het graf van Grietje Cleveringa geboren te Stitswerd en overleden te Westeremden 12 oktober 1822 in de ouderdom van 90 jaren. Daarna reden we met de bus door landelijk gebied via Middelstum (waar Heino Hermannus Brucherus Cleveringa, de grootvader van "onze" Heino, ruim 30 jaar als predikant heeft gestaan), Onderdendam, langs het Boterdiep, het sluisje bij Tinallinge, Baflo-Mensingewier-Winsum naar Garnwerd.

In de bovenzaal van café Hammingh met een blik op het Reitdiep en de molen streken we neer om met elkaar nog een slotdrankje te drinken. De bus bracht ons terug naar station Groningen. Daar namen we afscheid, voldaan over weer zo'n leuk dagje-samen in ons aller stamland.

Hiltje Ten Kate-Cleveringa

De laatste 3 nieuwsbrieven zijn mede tot stand gekomen met behulp van onze donateurs. Heeft u ook een interessant verhaal te vertellen, zend het me toe. Uw verhaal is het waard.

Uw secretaris

Ja Enno, wij zijn ook heel blij dat jij er bent !

Voorzitter

Mw. Hiltje Ten Kate-Cleveringa

Secretaris/Redactie/Genealogie

Ru Cleveringa

Penningmeester

Enno Steenhuis Geertsema

Leden

Gilbert Cleveringa

Rudi Van der Mark

Pabus Vos

Contactgegevens:

e-Mail SFACle@gmail.com

post: Boslaan 6 - 9331 CN Norg